

**To:** (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl  
**Cc:** (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @nscr.nl  
**From:** (10)(2e)  
**Sent:** Wed 8/19/2020 9:51:42 AM  
**Subject:** RE: mondkapjes studie  
**Received:** Wed 8/19/2020 9:52:22 AM

Thanks (10)(2e) I sent the mail to our communication officer (10)(2e) She will make contact with Jan (via phone I think if possible).

Stay in touch,

(10)(2e)

Dr (10)(2e) Anthropologist and criminologist | Senior Researcher Netherlands Institute for Crime and Law Enforcement (NSCR) | (10)(2e) Sociology University of Copenhagen | (10)(2e) (10)(2e) @nscr.nl | Postadres: Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam | Bezoekadres: De Boelelaan 1077a, 1081 HV Amsterdam | <https://www.sociology.ku.dk/video-violence->

(10)(2e)

**From:** (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>  
**Sent:** woensdag 19 augustus 2020 11:33  
**To:** (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @nscr.nl>  
**Cc:** (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>  
**Subject:** mondkapjes studie

Ha (10)(2e)

Net besproken dat we wel de PDF via een link op <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek> op zullen nemen bij 'snel verdiepend onderzoek'. Ipv de pdf zelf misschien handiger als dat met een link kan naar de plek op jullie website waar het gepubliceerd wordt.

Met wie zou onze woordvoerder (10)(2e) evt. kunnen schakelen om er wel een berichtje van te maken voor op onze site, geen actief nieuwsbericht, maar wel een toelichting?

Groet, (10)(2e)

**From:** (10)(2e)  
**Sent:** woensdag 19 augustus 2020 11:30  
**To:** (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e) @uu.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @uva.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @uva.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>  
**Cc:** CoronaGedragsUnit <(10)(2e) @rivm.nl>  
**Subject:** FW: Second version attached

Ter info

Bij deze de bijgewerkte beschrijving van de kleine mondkapjes studie. De PDF gaat door (10)(2e) gedeeld worden onder embargo met de Volkskrant.

Groet, (10)(2e)

**From:** (10)(2e) <(10)(2e) @nscr.nl>  
**Sent:** dinsdag 18 augustus 2020 17:03  
**To:** (10)(2e) <(10)(2e) @rivm.nl>  
**Subject:** Second version attached

Hi (10)(2e)

Thanks a lot for your mail this morning. We really appreciate your support and the time that you and the three reviewers spend on reading our work. It feels like a luxury to get this kind of fast and constructive feed-back.

I attached a revised version of our pre-print that took into account the comments of the reviewers. We added a method section and an appendix describing our measurement instrument. We also changed the front end making the results of the study more

clear and immediately accessible in a summary. I also hope that the aim of the study became more clear.

I have not attached a letter with direct responses to the comments of the reviewers. I simply did not have time for this today. If you would get direct responses to each point we could perhaps talk on the phone. Please let me know if you would like us to elaborate more on some of the points or add anything else.

In my view this version is ready to be published online and shared to outside readers.

Please let me know how to proceed with this, including when to speak to (10)(2e) (under embargo).

(10)(2e)

(10)(2e) Anthropologist and criminologist | Senior Researcher Netherlands Institute for Crime and Law Enforcement (NSCR) | (10)(2e) Sociology University of Copenhagen | (10)(2e) | (10)(2e) | (10)(2e) | Postadres: Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam | Bezoekadres: De Boelelaan 1077a, 1081 HV Amsterdam | <https://www.sociology.ku.dk/video-violence->

(10)(2e)

**From:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>  
**Sent:** dinsdag 18 augustus 2020 06:37  
**To:** (10)(2e) <(10)(2e)@nscr.nl>  
**Cc:** CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@soc.ku.dk  
**Subject:** Doorst: Results

Hi (10)(2e)

Here are also the comments from (10)(2e). His comments are very much supportive of (10)(2e) comments. And some more food for thought for next studies.

And yes, it is preferable that a more extended version will be available to be shared with press & public.

Your conclusion from this study that there is no indication of more or less distancing with voluntary use of non-medical face masks in public space is an important one as well as distancing and hygiene are the most important behavioral rules we have nowadays for those not infected nor having been in close contact with infected cases.

Success!

(10)(2e)

Ps busy times for all of us, keep up the good work!

---

**Van:** (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>  
**Datum:** 17 augustus 2020 om 23:08:08 CEST  
**Aan:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>  
**CC:** CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>  
**Onderwerp:** RE: Results

Ha (10)(2e) (2e)

Hier nog wat gedachten van mijn kant.

Allereerst sluit ik me grotendeels aan bij de vele goede opmerkingen van (10)(2e). Omdat (10)(2e) daar niet zo van houdt en liever wat tegenspraak heeft, denk ik dat je wel mag spreken van associatie (ook al ben ik het eens met hem dat er mogelijk andere verschillen zijn tussen wel/niet mondkapjesdragers die eventuele associaties kunnen verklaren).

Sommige van (10)(2e) punten zijn denk ik op te lossen in de Discussie (immers, opnieuw coderen / aanvullende tijdstippen is zeer veel werk). Echter, lage codeursbetrouwbaarheid vind ik altijd wel een probleem dat je niet kan wegdeneren in de Discussie, want wat meet je dan?

Wat aanvullende gedachten, in volgorde dat ik het tegenkwam in het document:

- Zeer interessant onderzoek. Ik ben groot fan van real-life observerend onderzoek (maar eens met de kanttekening van (10)(2e) op dit punt).
- Hieronder noem ik ook wat gedachten die om aanvullende analyses vragen. Ik ga er van uit dat hier geen tijd/etc. voor is, dus meer om te overwegen bij toekomstig onderzoek.

- Ik vond de rapportage van descriptives bij face touching een beetje een zoekplaatje. Bij face-touching adviseer ik om de percentages apart te geven voor dragers en niet-dragers. Ik vond het nu lastig lezen en een goed beeld vormen.
- Ik snapte niet helemaal hoe dragers een deel van gezicht kunnen aanraken dat toch onder het masker zou moeten zitten (bv. mouth en nostrils; of center of face). Gaan ze met hun hand onder het masker, of is dit alleen bij de 20% die het masker niet goed draagt? Goede uitleg in de Methodesectie of toelichting in Discussie kan dit oplossen.
- Limitatie voor in de Discussie. Dit onderzoek codeert niet wat er gebeurt bij op- en afzetten van het gezichtsmasker. Dat zijn momenten dat dragers juist extra veel het gezicht kunnen aanraken, en dat wordt bij deze methode uiteraard niet gemeten. Hypothetisch kan het juist op die momenten erg misgaan.

- Bij afstand houden vind ik dat de conclusie sterker rekening moet houden met of het gaat om afstand tot bekende of onbekende. De conclusie dat men binnen 60 sec. met kans van 1.0 de 1.5 meter norm schendt lijkt dit te negeren, en vind ik daarom geen overtuigende conclusie.  
Hypothetisch: als iedereen die in 25 seconden de 1.5m norm schendt dit doet met een bekende, dan is er geen groei in het percentage schendingen als de tijd langer loopt. Die blijft dan gelijk omdat men alleen minder afstand houdt tot degene met wie men aan de wandel is.

- Idealiter zou de codering verschil maken tussen afstand tussen bekenden en afstand tussen onbekenden, want dat maakt nogal wat uit (dat lijkt me te operationaliseren door te kijken naar looppatronen (bv. met wie loop je minimaal 10 meter op, ofzo), maar ik heb uiteraard geen idee of dit (a) haalbaar is, en (b) kan met goede codeurbetrouwbaarheid).

- Dan nog een gedachte die om meer codering vraagt, dus kan me voorstellen dat dit door Marie voor kennisgeving wordt aangenomen. Het gaat in dit onderzoek om vrijwillig mondkapjes gebruik. De vraag is dan of er risicocompensatie is bij deze vrijwillige dragers, bij mensen om hen heen, of bij beiden?  
Mij lijkt het aannemelijk dat mondkapjesdragere hiervoor motieven hebben die hen onderscheidt van niet-dragers. Dit roept de vraag bij mij op wie de violator is. Houdt de niet-drager minder afstand, de drager, of beiden? Houden twee mondkapjesdragere meer afstand van elkaar dan twee niet-mondkapjes dragere? Dit kan ook iets meer zeggen of mondkapje signaal voor anderen is (Seres vindt bv. in zijn 1<sup>e</sup> oz. dat mensen dragere respecteren en daarom meer afstand houden), of uiting van houding t.o.v. covid-19 waardoor je ook meer afstand wilt houden (wat niet lukt, omdat niet-dragere gewoon langs je heen lopen).

- Ik heb met (10)(2e) dit weekend al wat heen en weer gemailld over de vergelijking met onderzoeken van Seres en Marchiori. Die vind ik wat lastig door belangrijke verschillen in methode. Om lang verhaal kort te maken. Ik vind spreken van contrast met deze onderzoeken te sterk, want door verschil in methode is vergelijken lastig. Wel denk ik dat de conclusie kan staan dat ook dit nieuwe onderzoek van (10)(2e) bevestigt dat er geen aanwijzingen zijn dat mensen minder afstand handen indien minstens 1 van beide personen een mondkapje draagt.

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Sent: 17 August 2020 14:38

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>

Cc: CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: Results



Dank alvast (10)(2e) & (10)(2e)

(10)(2e) gaat hier al naar kijken samen met haar co-auteur of er een verhelderde versie kan komen die ook publiekelijk gedeeld kan worden. Of dat nog deze week wordt is op het moment nog niet helder,

Groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>

Sent: zondag 16 augustus 2020 12:53

To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>

Subject: Re: Results

Beste (10)(2e)

Dank voor de gelegenheid om mee te lezen en feedback te geven op het concept van het verslag van de onderzoeksresultaten van de analyse van camerabeelden van het gedrag van gebruikers van mondkapjes.

Dit is interessant onderzoek, mooi uitgevoerd, met belangrijke bevindingen die toevoegen aan wat we al weten (los van de aard van de bevindingen).

Mij vielen een aantal dingen op waar de onderzoekers wellicht nog eens naar kunnen kijken; zie hieronder.

Groet,

(10)(2e)

Ik zou zelf niet spreken van een associatie (association) tussen het gebruik van mondkapjes en gedrag dat het risico op overdracht kan verhogen en al helemaal niet van invloed (influence). Wat mij betreft is het belangrijk om tot uiting te laten komen dat het onderzoek en vergelijking is tussen mensen die wel en niet vrijwillig een mondkapje gebruiken en er dus per definitie verschillen (kunnen) zijn tussen gebruikers en niet-gebruikers waarvoor niet gecontroleerd kan worden. Het is belangrijk om de suggestie te vermijden dat er een causale vergelijking gemaakt kan worden en goed gebruik om deze beperking te benoemen. Wat mij betreft blijven de bevindingen van het onderzoek desalniettemin waardevol, maar er is nu eenmaal discussie over de waarde van niet-experimenteel onderzoek. Ter achtergrond: ik sta aan de rekkelijke epistemologische kant. Wat mij betreft kan ook observationeel onderzoek belangrijke inzichten opleveren en is de RCT niet eigen zonder beperkingen (denk aan beperkte ecologische validiteit en het uitsluiten van belangrijke context effecten).

Mij is niet helder waarom de onderzoekers ervoor gekozen hebben om beelden van telkens hetzelfde tijdstip te analyseren, waar men ook verschillende tijdstippen had kunnen kiezen. Voor de generaliseerbaarheid van de bevindingen is het gunstig om aan time/location sampling te doen, hetzij random, hetzij gestratificeerd. Als ik het goed begrijp zijn de beelden van 1 locatie, maar time sampling zou nog wel mogelijk zijn. Nu is gekozen voor homogeniteit, met het risico dat er een zekere mate van bias in de analyses sluipst omdat per definitie niet uit te sluiten is dat verschillende mensen wellicht op verschillende tijdstippen aan te treffen zijn op de locatie.

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de codering van zowel het aanraken van het gezicht als van het houden van afstand blijkt matig te zijn. Gezien het belang van de validiteit van de meting van deze variabelen zou mijn dringende advise zijn om het coderingsschema te versterken en de codering dan nogmaals te doen. Het is gebruikelijk dat codering een iteratief proces is, waarbij verbeteringen aangebracht mogen worden, zolang dit proces maar transparent beschreven wordt. De beperkte betrouwbaarheid is een serieus probleem voor de validiteit van de bevindingen.

Wat betreft de codering van het aanraken van het gezicht was mij niet helemaal duidelijk wat onderdeel is van het centrale deel van het gezicht dat niet onderdeel is van de mucosale t-zone. Zijn dat de jukbeenderen? Wat van het gezicht valt buiten het centrale deel?

In de opmerkingen over de onderzoeksmethode wordt niet heel duidelijk dat, als ik het goed begrijp, voor elke persoon met een mondkapje een persoon zonder mondkapje in de analyse is opgenomen in de vergelijkingsgroep. Zijn daarbij nog specifiek criteria gehanteerd om tot een vorm van matching te komen, bijvoorbeeld op basis van geslacht en leeftijd, maar wellicht ook etniciteit of andere kenmerken? Zulke matching lijkt me wel belangrijk.

Persoonlijk zou ik de opmerkingen over de methoden (plus de onderzoeksvraag) graag aan voor de resultaten zien, maar ik realiseer me dat er typen (beleids)documenten zijn waarin dat niet gebruikelijk is. De beschrijving van de methoden zou wat mij betreft ook wat meer details mogen omvatten, analoog aan de Engelstalige beschrijving van de onderzoeksopzet.

Prof. dr. (10)(2e) (MSc PhD)

(10)(2e)

**Van:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

**Verzonden:** zaterdag 15 augustus 2020 15:24

**Aan:** (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>

**Onderwerp:** FW: Results

Beste (10)(2e) & (10)(2e)

Fijn als jullie een blik kunnen werpen op bijgaande resultaten en jullie indruk of vragen mee kunnen geven over de validiteit & betrouwbaarheid hiervan. Juist ook vanwege de gevoeligheden rondom dit onderwerp willen we ook helder kunnen zijn over (eventuele) tekortkomingen.

Dank alvast,

Groet, (10)(2e)

urs

RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

**From:** (10)(2e) <(10)(2e)@nscr.nl>

**Sent:** vrijdag 14 augustus 2020 15:11

**To:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

**Cc:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@soc.ku.dk>

**Subject:** Results

Dear (10)(2e),

As (10)(2e) explained in his mail, we just finished an assignment for the RIVM about the effect of face masks on risk behavior in public space (I attached the description).

Attached is our deliverable in the form of a short preprint of our preliminary results.

We have been working on extending the results into a scientific publication too, and are planning to submit that publication to a journal within a few weeks (we are close to have it done). When we submit the publication we will as a standard upload the pre-peer-reviewed version on a publicly available repository.

Please feel free to already now publicly announce our preliminary results. If you would like me to do it or to get involved in that process please let me know. If you decide to do it yourself please inform me so I can be prepared about potential questions. If you decide not to go public now, we will announce the existence of pre-peer-reviewed version publicly when we upload it to the repository.

I am very curious about your reactions. Feel free to phone me if you have questions or want us to add anything (10)(2e)

Thanks for allowing us the opportunity to do this.

As (10)(2e) said we are busy evaluating the face mask zones in Amsterdam and Rotterdam, which will eventually also result in interesting new insights hopefully.

Marie

(10)(2e)

Anthropologist and criminologist | Senior Researcher Netherlands Institute for Crime and Law Enforcement

(NSCR) | (10)(2e) Sociology University of Copenhagen | Telefoon: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) | Postadres: Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam | Bezoekadres: De Boelelaan 1077a, 1081 HV Amsterdam | <https://www.sociology.ku.dk/video-violence->

(10)(2e)

**From:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>  
**Sent:** donderdag 13 augustus 2020 16:40  
**To:** (10)(2e) <(10)(2e)@soc.ku.dk>; (10)(2e) <(10)(2e)@nscr.nl>  
**Cc:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>  
**Subject:** RE: Antw: Results tonight

Hi (10)(2e)

If you google 'thuisblijven testen rivm' it should be the first link. The Italian study is in there with the series studies.

I won't be on email for the next 10 days. In case of any urgent issues please ask (10)(2e) (cc).

(10)(2e) (10)(2e) and (10)(2e) are working on finalising the report of the first study on face masks. Their team is currently also working flat out on evaluating Amsterdam and Rotterdam setting; including context analyses and interviews on top of the CCTV work.

All the best

(10)(2e)

---

ted to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.  
[www.rivm.nl](http://www.rivm.nl) De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.  
[www.rivm.nl/en](http://www.rivm.nl/en) Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.  
[www.rivm.nl](http://www.rivm.nl) De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.  
[www.rivm.nl/en](http://www.rivm.nl/en) Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.  
[www.rivm.nl](http://www.rivm.nl) De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.  
[www.rivm.nl/en](http://www.rivm.nl/en) Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u

verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

[www.rivm.nl](http://www.rivm.nl) De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

[www.rivm.nl/en](http://www.rivm.nl/en) Committed to health and sustainability